

Víctima: Gabriel Gelabert Riera
Autoria: Francisca Gelabert Umbert

Manacor, 25 de maig de 2021

Estimats padrins,

A mi m'agradaria recordar no just el meu padrí com una víctima de la guerra. Crec que la padrina Francisca ho va ser tant com ell, a pesar que no la varen afusellar a ella aquell dia.

El padrí va morir tan jove —just tenia 28 anys— que ni tan sols el seu fill té cap record d'ell i sap com era just per un retrat que tenim.

Jo sempre vaig veure aquell retrat a ca meva: era un home jove, anava ben vestit i duia un capell. Era el meu padrí Biel, que va morir el temps de la guerra, em digueren.

A la padrina Francisca, sí que la vaig conèixer bé. Va viure 83 anys, només va tenir un fill, que va ser el meu pare, i va viure amb nosaltres fins que va morir.

De la padrina, record que era una dona molt treballadora, només volia estar treballant al camp i venia a la casa del poble en comptades ocasions.

D'ella, vaig aprendre'n moltes coses.

Una cosa va ser que, quan m'encarregava fer una feina i jo li posava l'excusa que no la sabia fer, ella em deia que era molt jove i que em lleuria aprendre'n i la me feia fer. Em deia que just em sortiria malament la primera vegada i que després ja en sabia, i com sempre tenia raó.

Sembla una beneitura, però encara ara, davant una feina de la qual no estic gaire segura com fer-la, pens en ella.

Em costava comprendre la padrina de vegades, era molt desconfiada, tenia reaccions una mica estranyes... No acabava d'entendre per què era així, fins que va morir i vaig descobrir moltes coses que no sabia.

Ella va morir sense fer testament i vàrem haver d'arreglar tot el tema de l'herència.

La tramitació de la paperassa és una cosa que els meus pares em varen encomanar que fes i, com que no sabia ni per on començar ni com tenien les coses, vaig anar a la casa de fora vila on vivia ella a agafar tots els documents que tenia.

Hi havia infinitat d'escriptures, rebuts de compres, rebuts de contribucions, cartes... Em vaig posar a classificar i vaig poder reconstruir en certa manera la vida dels padrins.

Vaig tenir la sort que encara vivia una germana de la padrina, na Tonina, que s'havia fet càrrec del meu pare quan va passar allò del padrí i em va contar com va passar tot.

Els padrins es casaren l'any 1931 i al cap de dos anys va néixer el meu pare. Vivien a la finca de sa Gruta, del terme de Manacor.

L'any 1936, hi va haver el desembarcament de forces lleials a la República a la costa llevantina, a Cala Anguila, Porto Cristo, Cala Petita i Punta de n'Amer.

Els soldats republicans tenien ordres de desembarcar, allotjar-se per les cases del voltant que trobassin i esperar ordres dels superiors de com actuar, i sobretot tenien ordres de no disparar ni fer cap mal a la població civil.

Un grup d'aquells soldats va arribar a la casa de sa Gruta, on vivien els padrins amb mon pare, i allà quedaren.

Lògicament, no els demanaren si ho podien fer, de quedar-se uns dies, simplement s'hi allotjaren. Es portaren bé amb ells, mentre hi estigueren, però això no deixa de fer que passaren uns dies molt angoixosos per la situació, no sabien què podria passar.

A l'hora en què els avisaren per tornar a embarcar, el que feren els soldats va ser agafar tot el menjar que podien endur-se'n dins el carro que els padrins tenien i se n'anaren.

El carro i la bístia era una cosa molt important per a un pagès i el padrí va pensar que carregarien el menjar al vaixell però deixarien el carro i la bístia al molí, i va dir a la padrina que anava a veure si podria recuperar-los.

Mentre el padrí era a fer això, arribaren a sa Gruta un grup de soldats nacionals a cercar-lo perquè havia donat allotjament als rojos. Esperaren que arribàs i sense que pogués ni acomiadar-se de la seva dona, ni del seu fill, se l'endugueren.

La padrina va anar corrents a avisar un veïnat del que havia passat i aquell home va partir per veure si podia fer alguna cosa i va arribar a Son Carrió.

Allà, davant l'església, va veure un camió aturat que duia molts d'homes lligats de mans i entre ells hi havia el meu padrí. Aquell veïnat va suplicar als soldats nacionals que l'amollassin i els soldats li contestaren que si no volia que el pujassin a ell també al camió que se n'anàs per on havia vingut.

No el varen tornar a veure pus, el padrí, i el dia 7 de setembre de 1936 el varen afusellar a Son Coletes.

El trauma que va tenir la padrina es fàcil de comprendre. Tenia 25 anys quan va passar tot això, es va trobar tota sola amb un infant de tres anys i sense poder entendre per què els havia passat allò, ni què és el que havien fet malament ells, no trobava resposta a res.

Va estar molt malalta i, gràcies a la seva germana Tonina, que es va fer càrrec del nin i en certa manera també d'ella, va sortir endavant, però no va superar mai això que va viure.

En aquell temps no hi havia psicòlegs ni res i pensaven que la manera de superar aquestes coses era oblidar-les i per aconseguir-ho el que havien de fer era no xerrar-ne, i això feren durant molts anys. Però hi ha coses que no es poden oblidar, i la padrina va quedar marcada de per vida per tot el que va passar.

Quan vaig saber tot això, ella ja no vivia i em va quedar un mal cos que encara ara tenc quan hi pens perquè, si hagués sabut abans el que va passar, crec que l'hauria pogut ajudar a viure un poc millor. Ajuda molt poder xerrar amb qualcú i ella no ho va poder fer mai.

L'únic que crec que puc fer ara és donar a conèixer aquesta història i recordar-los sempre com el que varen ser, unes molt bones persones que no es mereixien haver patit tant.

La vida va ser molt injusta amb ells. Del padrí Biel, just en tenim una foto, i les persones que el conegueren els pocs anys que va viure deien que era molt bon home, i crec que devia ser així, perquè els poquets anys que va viure amb la padrina, cinc anys, varen bastar perquè ella l'estimàs i el recordàs tota la seva vida.

Don les gràcies a tots els que participau en les tasques de reconeixement de les víctimes de la Guerra Civil i per l'esforç que feis per recuperar els cossos. És una tasca que pareix quasi impossible, però estau fent molt bona feina.

De part de tota la família, moltes gràcies.